

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 228/2014-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. augusta 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti M. S., a. s., zastúpenej spoločnosťou Malata, Pružinský, Hegedúš & Partners s. r. o., Prievozská 4/B, Bratislava, za ktorú koná konateľ a advokát JUDr. Milan Malata, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 12/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 Cb 51/2002) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti M. S., a. s., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 12/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 Cb 51/2002) porušené bolo.

2. Obchodnej spoločnosti M. S., a. s., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Košice – okolie p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice – okolie j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti M. S., a. s., trovy právneho zastúpenia v sume 331,68 € (slovom tristotridsaťjeden eur a šesťdesiatosem centov) na účet jej právneho zástupcu spoločnosti Malata, Pružinský, Hegedúš & Partners s. r. o., Prievozská 4/B, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. apríla 2014 doručená s'ťažnosť obchodnej spoločnosti M. S., a. s. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou Malata, Pružinský, Hegedúš & Partners s. r. o., Prievozská 4/B, Bratislava, za ktorú koná konateľ a advokát JUDr. Milan Malata, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice – okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 12/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 Cb 51/2002).

S'ťažovateľka poukazuje na celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už viac ako 11 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené, a na nečinnosť okresného súdu po zrušení jeho rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie, t. j. počnúc od 27. novembra 2009 v trvaní viac

ako 4 roky, namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo spoločnosti M. S., a. s. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice okolie v konaní vedenom pod spisovou značkou 12 Cb/51/2002 porušené bolo.

Okresnému súdu Košice okolie v konaní vedenom pod spisovou značkou 12 Cb/51/2002 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Spoločnosti M. S., a. s. sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 10 000,- EUR (slovom: desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice okolie povinný uhradiť do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Košice okolie je povinný uhradiť spoločnosti M. S., a. s. trovy právneho zastúpenia vo výške vo výške 331,68 EUR... na účet právneho zástupcu, advokátskej kancelárie M. P. H., do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 228/2014-24 z 21. mája 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. Spr V/325/14 z 13. júna 2014 uviedol prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu vykonaných v období po 27. novembri 2009, uznal, že „v konaní boli spôsobené prietahy“, a zároveň uviedol, že „v priebehu obdobia, keď bol súd nečinný, sťažovateľ sa o konanie vo veci nezaujímal... a pokračovanie vo veci neurgoval“.

Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. Spr V/325/14 z 13. júna 2014 a právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení z 9. júla 2014 ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona

o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet posudzovaného konania (nárok žalobcu – pôvodne Bardejovské pozemné stavby,

a. s., a po postúpení pohľadávky a pripustení zmeny účastníka žalobcu na ELO spol. s r. o. – na zaplatenie sumy 17 367 125 Sk uplatnený proti sťažovateľke) sa po právnej a skutkovej stránke nejaví takým zložitým, aby odôvodňoval neprimeranú celkovú dĺžku posudzovaného konania.

Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľka mohla prispieť ku vzniku priet'ahov.

Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 17 Cb 12/2010 (pôvodne sp. zn. 12 Cb 51/2002) zistil, že namietané konanie sa začalo 23. mája 2002 a sťažovateľka je v tomto konaní v postavení žalovanej. Žalobca (pôvodne Bardejovské pozemné stavby, a. s., a po postúpení pohľadávky a pripustení zmeny účastníka na žalobcu ELO spol. s r. o.) sa v tomto konaní domáhal proti sťažovateľke zaplatenia sumy 17 367 125 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd vo veci rozhodol po 4 rokoch konania rozsudkom z 21. júna 2006, ktorým sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 17 367 125 Sk s príslušenstvom.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní rozsudkom zo 17. decembra 2007 (vydaným po 1 roku od predloženia veci krajskému súdu na odvolacie konanie) potvrdil rozsudok okresného súdu z 21. júna 2006 v časti sťažovateľke uloženej povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu 16 370 460 Sk a v zostávajúcej časti ho zmenil tak, že žalobu zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní uznesením z 29. júna 2009 (vydaným po 1 roku od predloženia veci najvyššiemu súdu na dovolacie konanie) zrušil rozsudok krajského súdu v potvrdzujúcom výroku a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie odvolacie konanie.

Následne krajský súd (po 4 mesiacoch od vrátenia veci najvyšším súdom) uznesením z 18. novembra 2009 zrušil rozsudok okresného súdu z 21. júna 2006 vo výroku o povinnosti sťažovateľky zaplatiť žalobcovi sumu 16 370 460 Sk a vec mu vrátil na ďalšie konanie v súlade so závermi najvyššieho súdu.

Spis bol okresnému súdu doručený 27. novembra 2009, pričom počnúc od uvedeného dátumu bol okresný súd vo veci nečinný v období viac ako 4 rokov.

Žalobca 22. novembra 2013 doručil okresnému súdu späťvzatie návrhu z dôvodu, že ním uplatňovaná pohľadávka bola sťažovateľkou uhradená v exekučnom konaní.

Ústavný súd z vyžiadaného exekučného spisu okresného súdu sp. zn. 4 R 107/2008 zistil, že žalobca 15. februára 2008 podal súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na základe exekučného titulu – právoplatného rozsudku okresného súdu z 21. júna 2006 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu zo 17. decembra 2007, ktorým sa domáhal proti sťažovateľke vymoženiu sumy 16 370 460 Sk. Exekučné konanie bolo ukončené 29. apríla 2008 (t. j. po dva a pol mesiaci od začatia konania), a to vymožením pohľadávky prikázaním z účtu sťažovateľky.

Okresný súd uznesením z 18. marca 2014 zastavil konanie z dôvodu späťvzatia žaloby, proti ktorému uzneseniu sťažovateľka podala odvolanie.

Z vyjadrenia okresného súdu sp. zn. Spr V/325/14 z 13. júna 2014 vyplýva, že odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu o zastavení konania bolo predložené na rozhodnutie krajskému súdu 13. júna 2014, teda po dvoch mesiacoch od doručenia sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu (10. apríla 2014).

Konanie v namietanom konaní dosiaľ nie je právoplatne skončené.

Ústavný súd preto uzatvára, že s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 12 rokov (konanie sa začalo 23. mája 2002), na sťažovateľkou namietanú úplnú nečinnosť okresného súdu v období viac ako 4 rokov konania od vrátenia veci krajským súdom, t. j. od 27. novembra 2009, ako aj na ostatné okolnosti posudzovaného konania došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde neprikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov vzhľadom na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu už vo veci koná v odvolacom konaní krajský súd.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania, jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prierahoch, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za tri úkony právnej služby poskytnuté v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) po 134 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky), čo spolu s režijným paušalom 3 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 426,12 €. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, k trovám právneho zastúpenia sťažovateľky je potrebné pripočítať daň z pridanej hodnoty 20 %, čo spolu predstavuje trovy právneho zastúpenia v sume 511,34 €. Vzhľadom na to, že sťažovateľka si uplatnila nárok na priznanie náhrady trov konania v sume 331,68 € a tento neprevyšuje jej zákonný nárok, ústavný súd je priznal uplatnený nárok v celej výške 331,68 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala prikázať okresnému súdu konať v namietanom konaní bez zbytočných prietáhov a priznať jej finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2014